

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Syntagma Iuris || Vniversi, Atqve Legvm || Pene Omnivm
Gentivm, Et || Rervm Pvblicarvm Præcipvarvm,||**

Grégoire, Pierre

Francofurti ad Mœnum, M.D.XCIX.

VD16 VD16 G 2999

23 de præbendatis & canonicis vtriusque sexus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97739)

3 Deo fauente postea. ¶ Colligitur autem & rescripto Innocentii 3. ad Tullenses canonicos, cum accessissent, c. 8. de constitut. primiceriatum esse beneficium cum dignitate. Aliud tamen, ab officio primiceriatu quod habet primus inter notarios summ. pont. Gomes in proem. Regular. Cancell. antea dictus notariorum decanus, & protoscribiarius: & ille primicerius qui dicitur, seu ut loquuntur, datas adiciebat diplomatis pontificalibus, quas nunc bibliothecarius apponit.

4 ¶ Primicerius ¶ itaque cantor ex consensu dicitur, veluti primus in choro, & primus ratione cantus: alioquin non is primus simpliciter dicitur, cum is subordinetur archidiacono. Exigit enim pronuntiatio nominis primicerii, adiectionem ex relatione alicuius, vel postulat subintelligi. ¶ Quod ¶ primicerius in omnibus is dici possit, qui primus & in aliqua dignitate est antesignanus, vel primus in aliquo. Sic dicimus primicerium mensorum, inter mentores primum, l. 1. de mensur. lib. 12. C. tit. 28. & primicerios ex corpore decanorum, l. 1. de decanis, lib. 12. C. tit. 27. Primicerium fabricæ, l. 1. tit. de Fabricensib. lib. 11. C. tit. 3. primicerium protectorum, domesticorum, equitum, l. 2. de domest. & protector. lib. 12. C. Sic de similibus. Nam περιηγητής, vel ἀποστολῆς, est ἀρχὴ τῶν ῥητόρων, primus in ordine quolibet ceræ seu scripturæ. ¶ Mos ¶ enim erat antiquis in tabulis ceratis & pugillaribus scribere, præcipue antechartæ & membranæ inuentionem: tentatis plucibus scribendi materiis, de quibus scribit Plinius, de Papyro a bore loquens, Hanc, inquit, Plinius, lib. 13. ca. 11. Alexandri Magni vistoria repertam auctor est M. Varro, condita in Ægypto Alexandria. Et antea non fuisse chartarum usum, sed in palmarum foliis primo fuisse scripturatum: deinde quarundam arborum libris: postea publica monumenta plumbeis voluminibus, mox & priuata linteis confici cepta, aut ceris: pugillarium enim usum fuisse etiam ante Troiana tempora inuenimus apud Homerum. Et postea etiam remansit cerarum usus, vt ex Plinio Iunioris constat, dum ait, l. 1. epistolarum. Erat in proximo, non venabulum aut lancea, sed stylus aut pugilaris: medietate aliqua annotabatur, vt si manus vacuas, plenas tamen ceras reportarem. Et Iuuenalis,

Nonne libet medio ceras implere capaces

Quadrino.

7 ¶ Quare ¶ quæ in creâti tabellis, & per translationem, in aliis scripta erant, in ceris scribi dicebantur, & quod in primo loco, in prima cera, & postea, secunda & tertia, &c. & in ima. Et ita apud Suetonium legimus, in Julio Cæsar. Iulium Cæsa rem Q. Pedium ex quadrante heredem instituisse, reliquos in ima cera. Et Alconius Pædianus extremam ceram, vltimam tabulam, vel vltimam partem tabulæ interpretatur, Alcon. Pæd. in 3. Ferrinam Ciceronis. Quocirca primicerius primo scriptus in choro cantor, dignior. Sic enim digniores in albo magistratum primo scribebantur.

8 l. 1. de albo scrib. lib. 50. P. tit. 3. ¶ Nihil ¶ ergo prohibet quin hunc cantorem Choragum quoque vocemus, appellauerunt enim choragos præfici, vt refert Athenæus ex Demetrio Bizantio, Non hos, inquit, qui volunt nunc choros mercede conducunt, sed eos qui chori sunt doctores, qui sicut ait Demetrius Bizantius lib. 4. Poematis, iubent, recte musica incumbere, neque leges deusitas musica præterire, Athenæus, lib. 14. D. p. no. c. 13.

9 ¶ Affinis ¶ huicis qui χοροδιδάσκαλος apud Suidam dicitur, qui cantantes & saltantes admittere in chorum, qui sciret qui admittendi, & in quo loco chori essent disponendi. ¶ Vocabatur ¶ & χοροδιδάσκαλος, chori magister, qui docebat eos quos in chorum ille admittere, quomodo cantare deberent: non enim passim licebat etiam bona voce prædico eo in conspectu in chorum Ethnicorum etiam venire, teste his verbis Aristotele, lib. 3. Polit. c. 9. εἰς δὲ τὸν χορὸν δὲ δάσκαλος τὸν μὲν τῶν χορῶν ἑταίρος τῶν χορῶν ὁ δὲ δάσκαλος οὐ γοητεύει, id est, neque semper magister chori cum qui pulchriorem ac meliorem toto choro vocem emittit, sicut in choro esse. ¶ Sicq; ¶ & necessarium dixit id Aristoteles chori summam apud vnum esse, Aristot. lib. de Poetica. Quare apud Athenienses, in festis suorum idolorum constituiebantur chori a tribubus quæ decem erant, & ex vnaquaque tribu eligebatur choragus, vt auctor Demosthe. & Libanius, in oratione in midiam, & in eam Libanius in argumento In choris quoque eorum cantum fuisse, etiam eorum alius quam in sacris vltus testatus Macrobius, in initio Saturnasio. Vides, inquit, quam multorum vocibus chorus consistet, vna tamen ex omnibus redatur vox, vna est illis aorta, aliqua grauis, alia mediâ, accedunt vtriusque sexus, interponitur silula.

12 ¶ Suidas ¶ chorum ecclesiasticum ait esse cæterum canentium in templis: & choros ecclesiasticos diuisos fuisse in binas partes sub

Constantino Constantini Magni filio, & Flauiano episcopo Antiochia. Et ex Antiochia vbi cepit in omnes mundi partes transiisse morem ita pallendi bifariam psalmodiam Davidicos. Hæc tamē Suidæ opinio non valde de initio pallendi in aliis probabilis. Si quidem legi apud Socratem, lib. 10. hystor. Tripartita. cap. 9. & Niphorum Calixti, lib. 13. cap. 8. hystor. modum antiphonarum, id est, modum concinendorum carminum per mutua responsionem & per vices, iam ab apostolorum temporibus cepisse. Nam tempore Diui Ignatii, qui tertius in ecclesia Antiochena a D. Petro apostolo hierarcha fuit, & qui cum apostolis plurimo tempore vixit, ea pallendi formula instituta ab eo est. Publice tamen in duas partes Antiochiæ choro diuiso Davidicam melodiam psallere docere Flavianus & Diodorus: postea episcopi, vt auctor Theodoricus, lib. 5. hystor. Tripartita. c. 3. 2.

¶ Additur ¶ interdum cantoribus, & magistris chori præcentor, qui modulationem incipit, can. clericos, 20. dist. forsan conueniens cum eo qui Græcis vocatur χοροστάτης ὁ τὸν χορὸν ἰσῆς. Quod colligitur ex epistola quadam Iuliani, ad Iamblychum, dum ait, ὁ χοροστάτης οἱ τῶν δυνάμεων τῶν δυνάμεων ἑαυτοῦ αἰεὶ τῶν χοροστατών ἀντα εἰρηται, ἔτα καὶ ἡμεῖς ἐπὶ τῶν ὁμολογιῶν τὸ εἰδὸς ἀντιπροσμεν: ἀσπερ οἱ τῶν χοροστατών αἰεὶ τῶν ἀντιπροσμεν τῶν ὁμολογιῶν συμπαρτεῖται. Quibus docet chorostas respondere ad aulicatum rithmi. ¶ Chorostas ¶ dicitur potest in quibusdam ecclesiis nominatus succentor, cuius & beneficium dicitur succentoratus, habens dignitatē alicubi, vt in Pictauiensi ecclesia, inter alios, c. 11. de excess. prela. alibi autē tantummodo habens officium, alibi personatum. Mores enim & confuetudo ecclesiarum in istis, & in cantorum præcentorum, & aliorum beneficiorum qualitatibus sequi oportet, c. cum olim, c. 6. de consuetu. ap. Greg. Beneficia porro hic cantorum, præcentorum, & succentorum & officia, alia sunt a communium canonicorum officio modulandi & canendi. ¶ Et ¶ pariter disticta a Choralis, quorum munus per clerum aut canonicos, aliosve præbendatos fit per vices: isti enim choralæ ex diuerso more regionum, vel sedent, & cantant, & ceremonias perficiunt, vel circa exedras chori discunt, & deficientes in cantu canentes admonent, & voci seu conuenienti modulationi restituunt: ferunt alicubi scipiones argenteos vel auratos, alibi lacrum pallium quoque sumunt, & eos qui responsoria in cepturi sunt monent de responsorii initio & voce seu tono. Dicit choralæ metonymia facta a choralis antiquorum: etenim in choris eorum erant qui inflabant tibias, quæ choris canentium misciebantur, inde & dicit choralæ. Sunt in ecclesiis choralæ qui primi responsoria & antiphonas inchoant.

De Præbendatis, & canonicis vtriusque sexus.

Cap. 23.

- 1 Præbendati unde dicti, & quid præbenda in plurali numero, & s.
- 2 Salgamum quid.
- 13 Præbenda publicæ.
- Veneridius Bassus, eod.
- 4 Præbenda, & præda unde declinatur.
- 6 Præbenda in singulari beneficium.
- 7 Præbenda duplex, laicalis, & spiritalis, & qua laici debentur.
- 8 Præbenda laici date in ecclesiis iuris regii arege.
- 9 Præbenda spirituales duplices, simplices & canonicas.
- Præbenda simplex quale beneficium, eod.
- 10 Præbendati hebdomadarii qui.
- 11 Præbendati affissi.
- Affissi in ecclesia qui, eod.
- 12 Præbenda canonialis quid.
- Canonialis quid, eod.
- 13 Canonici qui non sunt subdiaconi, non habent vocem in capitulo.
- 14 Canonici in herbis & ad effectum, qui & quos non percipiunt fructus.
- 15 Mandatarius in beneficiis habet ius ad rem, sed non in re.
- 16 Canonici clerici primi gradus honorabiliores aliis beneficiis rui.
- 17 Canonici quare ita d. Et.
- Canonici, harmonici, Pythagarici qui, eod.
- 18 Canonicoꝝ alii regulares, alii seculares.
- Canonici regulares qui, eod.
- 19 Annullus canonicos regulares auspicatus.
- Monachus canonicus facti, eod.

- 20 *Canonice seculares mulieres.*
- 21 *Beguna.*
- 22 *Præbenda præbendorum & canonicorum, ex tribus, præbenda, diariis, & de mensa.*
- 23 *Lagrosæ, inter præbendatos quid.*
- 24 *Distributiones quotidiana, manualia dicuntur præsentibus debita.*
- 25 *Canonici absentes studiorum causa quid ex præbendis percipiunt, & 26.*
- 26 *Mensa fructus quomodo, & quando inter canonicos distribuuntur.*
- 27 *Canonici nuper recepti habent æqualem partem in fructibus mensa cum antiquis.*

Præbendati sunt ab eo, quod victus causa præbetur in ecclesiis dicuntur. Præbenda enim absolute in plurali numero apud præfatos dicebantur, quæ parochi quotidie legatis publice missis exhibere tenebantur, ligna, sal, ut innotuit Horatius, *Sermon. Satyr. 5. & ibi Aeron.*

Proxima campano ponti que villula rectum præbuit, & parochi, que debent ligna saltem.

- 2 *¶ Vocantur iura codicis salgamum, quod præbetur ab hospitibus militibus, quo tamen nomine non veniunt culcitæ, lignum, aut oleum, l. 1. de salga. hospitib. non præst. lib. 12. C. tit. 2. ¶ Meminit*
- 3 *& ¶ Gellius de præbendis publice, dum agit de Ventidii Bassi fortuna, & eum dum adolevisset victum sibi ægre quæsumisse, fordideque inuenisse, comparatis mulis & vehiculis, magistratibus qui sortiti provincias fuissent præbenda publice conduxisse, Gellius, lib. 15. cap. 4. ¶ Ab eadem declinatione Varro, lib. 6. de ling. Lat. vocat præbia ἀλῆθητεια, vel amuletæ, a præbendo. Ut si lorum detur quod sit remedio pueris. Erat ibi, Varro, lib. 4. de ling. Latin. verbum præda & prædes, a præstando ducit, quod ea pigriore data publice mancupes fide præstent. Erant & largitiones ab imperatoribus factæ provincialibus, quæ & præbenda dicebantur, ut apud Cassiodorum, præbendarum, inquit, tenor adscriptus, quem nostra diversis largitur humanitas provincialibus, &c. Cassiod. lib. 5.*
- 6 *Varia. ¶ In iure pontificio & beneficiorum tractatu præbenda in singulari numero, eadè tamen significatione, videntur. ¶ Hęc que duplicis generis præbenda dicitur, vna datur laicis: altera que tantum conceditur clericis titulo beneficii. Laicis præbentur ab ecclesiis quædam annona stipendiorum gratia, ratione obsequii vel officii, vel sollicitudinis impendit in ecclesiis, gloss. in cap. cum Martinus, in verb. receperunt, de constitutio. & ibi Panor. nu. 22. cuiusmodi sunt quæ præbentur aduocatis, iudicibus, & aliis. Imponuntur & ecclesiis onera annonarum præbendarum nobilibus pauperibus, vel ob seruitium temporale, ut scribit Compostellanus, & post eum Panormitanus, in d. cum Martinus. locum habere in ecclesia S. Martini Carnotensis. Atque id ipsum Symmachus Papa, ratione temporalis concessionis, cap. possessiones, 16. q. 1. permittit. Et D. Hieronymus omnibus monasteriis præcepisse videtur, D. Hieron. ad Damas. & in cano. fin. 16. q. 1. ¶ In ¶ Gallia in monasteriis quæ regii iuris sunt & fundationis vel dotationis regis præbendæ huiusmodi sunt, in quibus princeps milites membris mutilos pauperes, etiam inuitis monachis alendos quamdiu vixerint statuit, c. maioribus, & c. cum causa, 36. de præben. Et sepe ita iudicatum Tholosa vidi a curia in prema, repugnantibus monachis largitioni regis & codicillis eius. Nec mirum si princeps ita possit statuere, cum præbende in fructibus consistant propria natura, quorum & laici capaces sunt. ¶ Alterius generis præbendæ quæ debentur clericis, spirituales dicuntur, & beneficii ecclesiastici nominè censentur, quod habeat spirituale munus annexum, diuisis portionibus tamen, non antea, c. ex parte Hastensis, ca. 10. de concess. præb. lib. 3. Decret. tit. 8. Hæc rursum vel simplices vel canonicæ dicuntur. Simplex præbenda, est ius spirituale recipiendi certos prouentus, in ecclesia collegiali competens ob diuinum officium cui præbendatus inseruit, interpretos in cap. cum Martinus, & ibi Felin. nu. 3. & Panor. nu. 22. & 23. de constit. In spiritali consistit titulus, in temporalibus præbendarum substantia. Simples præbendæ possidentur per clericos secundi ordinis in ecclesia collegiali. ¶ Quorum ¶ aliqui ratione officii diuini maioris, quod exsequi debent exemplo, & loco canonicorum, qui per vices integras hebdomadas solemniam missarum & officii diuini peragere tenentur, arg. ca. dilecto, c. 25. de præben. ap. Greg. Hebdomadarii dici possunt aliquando, & qui vno gradu simplices præbendarios antecedunt. ¶ Sunt ¶ & alterius generis simplices præbendati, dicti assidui, c. pen. de cler. non residens. & ibi gl. 1. ap. Greg. lib.*

3. tit. 4. vel mansionarii allicubi dicti, habituez, in Gallia. ¶ Canonialis ¶ præbenda ea dicitur, quæ est annexa canonicatui, quæve ea omnia continet quæ simplici concluduntur, & ultra habet vocem, seu ius suffragii ferendi in capitulo ex sedram seu stallum in choro seu in peristylis, & alicubi, ut Cadurci, pacis osculum, c. dilecto, & c. pro illorum, de præben. Hæc enim habent canonici, si modo sint subdiaconi. ¶ Nam ¶ qui non sunt ad subdiaconalem ordinem promoti, sententiam non dicunt, id est, non habent vocem in capitulo, Clem. 3. de atate & qualita. in Clem. c. ex ratione, eo. tit. ap. Greg. ¶ Quemadmodum ¶ neq; illi qui creati dicuntur canonici in herbis, vel honorarii, vel ad effectum obtinendi primam vacanturam præbendam, qui nec quotidianas distributiones seu diarias annonas habent, nec actibus capitularibus interfunt, Imola in Clem. si. de præb. col. 2. Rebuff. in §. si. de referua in Concordan. nempe quod proprie non sunt canonici habita ratione presentis temporis, quales mandatarii vel qui habent literas expectatiuas, in Rosa de offi. 4. §. tit. de præben. in nouis, Staphileus in prima forma gratiarum expectatiuarum. ¶ Quia ¶ qui habet canonicatum sub expectatione præbendæ, habet quidem ius ad rem, sed non in re, c. si. de concess. præb. in Sex. ca. quadam, de præb. in Sex. & qui vere habet canonicatum, habet vel habere debet in presenti vel de proximo præbendam, c. relatum, & c. dilectus, de præb. c. cum super, de concess. præben. c. cum Martinus, de constit. ¶ Innocentius ¶ ratur est, canonicatum longe honorabiliorem alio simplici beneficio, & idcirco canonicos dicit clericos primi gradus, alios etiã beneficiatos secundi gradus, Innoc. in c. fados, de refer. ¶ Canonici ¶ qui annona statã habent, & priuilegia certis maioribus clericis destinata dicuntur, c. de xv. vi. id est, qui in album talium clericorum in ecclesia relati sunt: siue qui canonicè, id est, de mensum ex ecclesiastico arario capiunt, vel primi in ecclesia, quemadmodum a Pythagoricis dicebantur xarvovoi harmonici, qui primas in iudicando partes longeq; ratas maxime rationi adscribebant, Cel. Rhodig. lib. 5. c. vi. ¶ Canonico- rum ¶ & canonicatum præbendæ iterum, vel monachales seu regulares sunt, vel seculares. Regulares sunt in monasteriis, vnde verum ne quis in duobus monasteriis locum occupet, c. si. de regular. ap. Greg. & c. memoria, §. si. de religio. dom. gl. in Clem. 2. de iud. Et ¶ etiam habent suffragii ius in suo capitulo, c. constitutus, 47. de elec. ap. Greg. ¶ Scribit ¶ autem Volateranus, Arnulphum abbatem canonicorum regularium ordinem auspiciatum circa annum domini 1066. Munster tamen notar, Spirenses, Wormacienses & Maguntines canonicos, monasticæ vitæ professione abiecta seculares fieri & seorsum habitare cepisse circa annum domini 966. Sed isti inter seculares annuerandi, vt plerique alii in Gallia & alibi, qui eius generis sunt, non regulares.

¶ Sunt ¶ & mulieres etiam, quæ vulgo dicuntur canonicæ seculares, viuentes exemplo secularium canonicorum, quæ non renuntiant propriis, nec professionem vllam faciunt, quas concilium Vienne non probat, verum & eas visitari, Clement. 2. de stat. monac. c. indemnitatibus. 43. §. pen. de elec. in Sex. ¶ Nominatq; ¶ eas beginas: atque illis iubet aliquam viuendi normam & regulam monachalè deligere, cap. 1. de relig. domi. & vt epi. sint subiec. apud Clementem.

¶ Ceterum ¶ annona quæ præbetur præbendis & canonicis, tribus modis distinguitur, & ex tribus varie constat. Nam vel præbenda separata & stata annua est, vel consistit in diariis seu distributionibus quotidianis: vel percipitur ex mensa communi, si sit, videndum c. vnicum, cum gl. pen. de cler. non resid. in Sex. ¶ Præbendæ ¶ nomen refertur ad id quod vocant, la grosse, in d. c. vnicum gloss. ¶ Quotidianæ ¶ distributiones, manualia dicuntur quoque beneficia, c. olim, c. 16. de verb. sign. seu victualia: quæ tantum presentibus officio diuino diurno distribuuntur. ¶ Qualia ea, quæ ex annuerariis dispensantur tantum iis, qui orationibus interfunt, d. c. vnic. de cler. non resid. in Sex. c. de cetero, eo. tit. ap. Greg. c. lices, de præben. ap. Gregor. non autem absentibus, et si studiorum causa absint, quibus præbenda tamen integra remanet. ¶ Fructus ¶ mensa dicuntur ea, quæ ultra præbendæ fructus, vel diaria & manualia, ex aliis redditibus capituli colliguntur simul, & in communi referuntur, distributi non certo tempore, sed aliquando cum inter canonicos participes placuerit. Quorum quoque qui absens studiorum causa est, sit particeps, non autem alii sine causa, vel ea illegitima absentes, Felin. in c. Jacobus, num. 1. de Simon. Panor. in ca. lices, in fine, de præben. ¶ De ¶ his fructibus annotat vnum valde singulare Calderinus, tu. de præben. consil. 21. vt si hoc anno contingat diuidi fructus mensæ, quæ præteritis annis collecti & coacti fuerint, canonicos qui vel hodie, vel nuperime fuerint creati seu in-

firmiti vel ordinati, aequalē partē cum ceteris antiquis facere. Quod etiam scribit Felinus, in c. *7. Jacobus*, nu. 1. de *Simon*.

De Curionibus, Rectoribus, Parochis, Plebanis & Vicariis. Cap. 24.

- 1 Curiones & curati unde dicti: a cura & curia.
- 2 Curionum seu curatorum officium & munus.
- 3 Curionis qualitas & aia.
- 4 Ecclesia reparari a quo debeat. & num a curione.
- 5 Decimarum pars episcopo debita hodie quare remaneat apud curionem.
- 6 Parochi & parochiani qui, & quare ita dicti.
- 7 Parochia & parochi quid.
- 8 Parochia etiam diocesis, episcopalis dicitur.
- 9 Parochiani quare in parochia propria debent baptizari.
- 10 Rector ecclesie quis dicitur, & quare. & quid rectoria.
- 11 Rectoris nomen generale ad plura pertinet, & eius officium.
- 12 Plebanus quis, & quare dicitur.
- 13 Plebania aliquando maior rectoria.
- 14 Plebs in plebania & alibi quomodo intelligatur.
- 15 Vicarius perpetuus quis, & quare dicitur.
- 16 Vicaria perpetua beneficium & quale. eo. & 18.
- 17 Prior beneficiarius quis.
- 18 Vicarii perpetui, & temporalis differentia.
- 19 Rectori vel vicario perpetuo congrua debita portio beneficii, & peti potest.
- 20 Congrua portio vicarii perpetui quomodo constituenda, a quibus supplenda, formula petendi, coram quo iudice petatur, & quae quantitas congrua portio.
- 21 In congrua pensione vicarii perpetui quae sint consideranda.

A Beneficio, quod curam animarum habet, denotantur curati, melius curiones parochi, rectores, parochi, vicarii perpetui. Sacerdotia enim sunt, quibus inest cura animarum, aliam immunita ab illa sollicitudine, cum singula, de *praben. in Sexto. cap. de multa. eo. si. ap. Greg. vt in beneficiis paulo post, Deo fauente, laicus docebitur. Curiones recte dicti curii etiam, id est, a regionibus vrbis, quibus in factis praeposuntur, vt est apud Varronem, 4. de *ling. Lat. quemadmodum Romae quae per curias diuisa erat, tempore idololatriae ex singulis curiis praeficiebantur sacris & deligebantur ad sacerdotium, ex lege Romuli. Dionys. Halic. in 2. Et curie & curiones a curia regionum seu locorum & hominum eorum dicebantur. Proinde curiones in sibi concessis locis curam suscipiunt distribuendam sacramentorum personis sibi subditis, praedicandi verbum Dei, audiendi exomologeses, Clem. dudum. §. *verum. de sepult. c. 1. eo. tit. ap. Grego. diuinarum officiorum, c. 2. de parochi. absoluedi confessa delicta, ea omnis vtriusq. sexus, de penit. c. 1. & remiss. can. placuit, de penit. dist. 6. Quo fit, exigia eo qui curionis munere fungi vult, & potiri beneficio, cui cura animarum adheret, probatos mores, aetatem 25. annorum, saltem vt legitimam, ordinem sacerdotale actum, vel vt cum consecratur intra proximum annum a die adeptae pacifice possessionis ecclesiae, c. licet, can. 14. c. *statutum*, 2. 2. & ca. *commissa, de elect. in Sexto, lib. 1. tit. 6. vt per se hanc furi penitentiarii, ligandi & absoluedi potestatem, & reliqua quae sui muneris sunt, & alia quae non possunt, nisi a sacerdotibus fieri, praestare possit. Ad fit eius curam quoque pertinet, ex rebus sacerdotii templum factum reatumque conferre. Cum enim antiquitus Curio partiret rebus beneficiarum cum episcopo, qui & fabricae curam subibat, & cum pauperibus, tertia vel quarta parte contentus, tunc immunitis quidem erat ab hoc onere, ca. *de rebus, & ca. quatuor, 1. 2. q. 2. ca. no. decernimus, 10. q. 1. Sed hodie episcopalis pars eius rei gratia, & pauperum quoque quae in pauperes distribuenda est, apud eum remanet, can. placuit, can. *priscis, can. vnio, 10. quast. 3. Vt non immerito quaedam glossa dicat, no teneri laicos ad contributionem fabricarum ecclesiasticarum coactos, gl. in d. canon. quatuor, 1. 2. q. 2. Multo minus debent conueniri, si pro pauperum alimentis de rebus conferre cogantur, qui sponte suam debitam opem illis non praesent. Dicitur fit & isti curiones parochi, vt proprio constat titulo, de *parochiis, & parochia, lib. 3. Decret. tit. 1. 2. 9. & 20. Graecis praebito est, & 20. qui magistratibus, d. c. licet canon, & c. *statutum, de elect. in Sexto. & legatis annonas salis & ligni praebat, vt ante meminimus in praebenda. Hinc Parochia, parochi, ecclesiae parochiales. Et curio, vt diximus, sacramenta & alia praebet********

subditis: illi contra curioni dant decimas, c. *quoniam a nobis, & 10. 10. tit. de decimis. & alia ad cultum diuinum necessaria in ecclesia qua exstruxerunt, ca. 1. de sepult. ca. nemo, de consecr. eccle. reuertuntur, & can. de cime, 10. q. 1. Malach 3. Et forsitan dici parochias ab agrotu assignatione, qui eas praestarent non erit alienum. Sic apud Pomponium Lærum, *comitibus*, inquit, & *discibus qui pro imperii augmento consenserant, dabantur agri, villeg, & necessaria suppeterent, quo ad viueret, quos parochias vocabant. P. omp. Lat. in Constantino. Quamquam non me fugiat Budaeum, in Comen. lingua Graeca, parochias no parochias legendum esse annotare: quod *παροικια* sit vicinia & accolaru cōuentus, habitatio, curia, vt de curiones, *Sancti & παροικια*, ab eo, quod iuxta habitent. Vtramque namque lectionem proba, & ita conuenire arbitror, vt vna aliam non expungat, & hoc nomine antiquos Christianos vfos fuisse fidem facit D. Augustinus, lib. 14. de ciuit. Dei. *fit, inquit, presbyter quidam nomine rectoris, in parochia Calamensis ecclesiae, &c. Tunc enim distinet erant fines parochiarum, sicut & diximus tempore Dionysii summi pontificis per orbem iussu eius factum. Quare & parochia pro loco beneficii accipitur, ca. *quoniam a nobis, de decimis ap. Greg. cum similibus. Et fit de episcopo ut agatur, pro diocesi quoque, can. bona rei, 12. q. 2. 8. ca. ad apostolica, ca. 20. de decimis, lib. 3. Decret. tit. 30. c. significauit, c. 6. de offi. ordinar. lib. 1. Decret. tit. 31. singulis enim episcopis & curionibus distributa fuerunt ecclesiae, & loci definiti, vt de his curam habeat & reddat rationem, c. ecclesius, 13. q. 1. Et definitionem limitum inter substantialia parochiae annumerat Ludouicus Romanus, *conf. 356. incip. circa primum, col. 1. Videbis autem in quibus consistant iura parochiarum apud Alexandrum, conf. 74. in 4. vol. incip. viso. Proinde vt cognoscant curiones, de quibus in eadem est eis cum Deo ratio, recte institutus est, vt nati in propria ecclesia suo pastore vel eius vicario baptizentur: & fontes baptismatis, seu baptismarium in ecclesia parochiali, non alibi fit, vbi natus & fidem, can. *plures baptismales, 16. q. 1. & nomen profiteatur. Quoadmodum & fiebat aliquando, natorum professio nominis & gentis apud Romanos, Plut. in Parallelis.******

¶ Rector fit appellatur & curio, sacerdos qui plebem & populum sibi commissum regit, c. 1. de *capel. mona. c. 3. de vit. & benef. cleric. c. si. 9. dist. Rector itaque ecclesiae dicitur, c. 3. de *cleri. agro. lib. 3. Decret. tit. 6. & beneficium rectoria, ca. si de preben. lib. 3. Decret. tit. 5. idem quod cura pastoris & primi, canon. sic rector, 43. dist. Sicque fit hic rector, alius est a rector quolibet, qui & secularis esse potest, & ecclesiae, & alterius rei, & alterius, quam ecclesiasticae potestatis, vt in *cap. si. de iudic. lib. 2. Decret. tit. 1. c. aduersus de immunita. eccles. & tit. de offic. rectoris provinc. in P. Omnis enim qui imperat, moderatur, & regit, rector dici potest: vt rector provinciae, Academiae, ciuitatis, & sic de similibus. Quotum officium patet explicat Ecclesiasticus Rectorum, inquit, se posterunt, noli extolli, esto in illis quasi vnus ex ipsis, curam illorum habe, & sic considera: & omni cura tua explicata recumbes, vt lateri propter illos, & ornamentum gratiae accipias, & dignationem consequaris corrogationis, Ecclesiasticus, c. 32.***

¶ Plebanus fit ipse idem curio ab Honorio 3. summ. pontif. dicitur, qui habet plebis curam, c. *in ne cleric. vel monach. secular. negot. se immisceant, lib. 3. Decret. tit. 50. c. 1. eo. tit. in Sex. & beneficium quoque plebania, d. *cap. ne cleri. vel monach. in Sexto. Itali populum, la pious, & plebeum, il piousano, nominant. Est fit tamen aliquando plebania aliud genus beneficii & maius, quam rectoria, habet sub se capellas, vt notant interpretes, qui & eam dignitatem esse putant, *Ioannes Andreas in additionibus glos. ad c. no. cleri. in Sexto. in verbo Capellas. Archidia. in c. plures, 16. q. 1. num. 2. Plebs fit hic pro omnis generis populo accipitur, non autem tantum pro fece populi, quae Graecis *ἄλλοτ* & *ἄλλοτ*, turba semotis patritiis, & senatoribus, vt distincta erat a Romano, *plebiscitis, de iure natura. Gelli. lib. 10. c. 20. Dionys. Halic. lib. 2. Quare subdit erunt parochi sacerdoti, non tantum viles & plebei, sed & nobiles, & senatores & principes parochiae. Ita plebem facere dicuntur in iure decem mancipia, aut decem homines, can. *vnico, 10. q. 3. glos. in c. 1. de elect. ap. Greg. plures quam decem aut quindecim, turbam, l. prator ait, l. 4. §. prator ait. vi bon. rapt. P.*****

¶ Vicarius fit perpetuus, & curio quoque est: isque animarum curam habet. Manauit autē origo curae eius generis, a tempore quo, qui beneficium possidebat habens animarum curam, quod assiduitatem seu residentiam exigit, ceperunt excusari, ne assiduitatem in loco beneficii redderent, ob maiorem dignitatem aduenientem, vel quod fructus capitulo alicui vel collegio assignati fuerint, vel aliam